

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเพื่อศึกษาความต้องการด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานโดยขั้นตอนแรกเป็นการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำนวน 10 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวน 30 คน (กลุ่มละ 15 คน) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และได้สอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำนวน จำนวน 770 คน ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ชาวต่างประเทศจำนวน 38 คน โดยใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มเพื่อจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อความ

ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ นักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดยแต่ละกลุ่มมีความหลากหลาย สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมี 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้แสวงหาชีวิตใหม่ (Rejuvenate Seeker) กลุ่มผู้แสวงหาความอิมเมททางจิตวิญญาณ (Spiritual Healer) กลุ่มสุขภาวะนันทนาการ (Casual Recreationist) กลุ่มผู้แสวงหาภูมิปัญญาสุขภาพ (Cultural Seeker) และกลุ่มผู้สร้างสมดุลแห่งชีวิต (Balanced Maker) แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างทั้งในด้านลักษณะประชากรศาสตร์และปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงประสบการณ์ที่ต้องการ สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบำบัดรักษาและกลุ่มดูแลสุขภาพ

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่ม ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ยังพบว่าด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เห็นปัจจัยที่สำคัญของนักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพชาวต่างประเทศ ในขณะที่ด้านบรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพชาวไทย ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ได้แก่ คุณภาพการรักษา ระยะทาง ค่าใช้จ่าย การเข้าถึงการรักษา ความคล้อยคลึงทางวัฒนธรรม การพัฒนาของประเทศ และการท่องเที่ยว

สำหรับประโยชน์/ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพต้องการมี 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ การพักผ่อน การออกกำลังกาย การทำให้ชีวิตสดชื่น การได้ปรนเปรอตนเอง และการเรียนรู้ ในส่วน of นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ได้แก่ ด้านคุณภาพการรักษา ด้านการเดินทาง ด้านราคา ด้านกระบวนการรักษา และด้านการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this study are to identify health tourist typology and examine whether there are distinct differences in socio-demographic and travel behaviour characteristics across tourist types, to examine factors influencing tourists' decision-making on choosing a health destination and to examine the benefits health tourists seek. A mixed methods approach was employed to address the objectives, combining both qualitative and quantitative methods. Firstly, semi-structured interviews with 10 health tourism stakeholders about health tourism situation and 30 international and domestic health tourists (15 each group) explored factors influencing their decision-making and the benefits they sought and to what extent health tourists linked their experiences to health tourism. The qualitative research was followed by a quantitative phase involving 770 wellness tourists (614 domestics and 156 internationals). Lastly, semi-structured interviews with 38 medical tourists. Cluster analysis was used to identify health tourist typologies and descriptive statistics were used to explain their characteristics and behaviours. Content analysis and discourse analysis were used to analyse qualitative data.

A major finding of the research was that health tourists are divided into 2 groups: wellness tourist and medical tourist. Each group is a homogenous group. There were statistically significant differences between the five types of wellness tourists: Rejuvenate Seeker, Spiritual Healer, Casual Recreationist, Cultural Seeker and Balanced Maker in regard to all demographic and travel behaviour characteristics, as well as in respect to all major variables. Medical tourists are grouped into 2 typologies: cure tourists and maintain-health tourists.

Factors influencing wellness tourists' decision making in selecting a wellness destination are natural environment, social environment and natural resources. It was also found that while Culture, history and art play an important role for international wellness tourists, atmosphere of the place is a key factor for domestic tourists when selecting a wellness destination. Furthermore, a scale measuring benefits sought by wellness tourist was developed and revealed major five benefit factors: Relaxation, Physical Health & Appearance, Renewed & Refreshed, Pampering and Learning. It was also found that Quality of care-based, Travel-based, Cost-based, Procedure-based and Tourism-based are the key benefits sought for medical tourists.